

УДК 378.004

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ БІБЛІОТЕКИ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Рибальченко Олена Миколаївна, заступник директора наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії

***Анотація:** Стаття присвячена питанням підвищення інформаційної компетентності користувачів бібліотеки ВНЗ шляхом здійснення інформаційної діяльності з використанням як новітніх, так і традиційних технологій.*

***Ключові слова:** інформаційна компетентність, формування інформаційної компетентності, сучасні інформаційні технології, інформаційне обслуговування.*

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається стрімкий розвиток інформаційних процесів, що зумовлює потребу високого рівня інформаційної компетентності, оскільки інформація є основним засобом реалізації міжособистісних стосунків учасників навчального та наукового процесів у вищому навчальному закладі. Компетентність у сфері інформації передбачає вміння збору, оцінки і переробки інформації, прийняття і виконання на її основі рішень.

Слід відзначити, що, незважаючи на знання технологічних аспектів інформатизації, сучасні фахівці володіють лише поверхневим рівнем інформаційної культури, відчувають суттєвий дефіцит спеціальних знань про

джерела інформації і вміння професійно працювати з нею, що негативно впливає на продуктивність навчальної, наукової, дослідницької та професійної діяльності інженера-педагога. Важливим завданням наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії стає створення і підтримка інформаційно-освітнього середовища, яке сприяє формуванню інформаційної компетентності студентів, науковців, викладачів.

За визначенням більшості дослідників інформаційна компетентність передбачає постійне оновлення та інтеграцію професійних знань, умінь і навичок у процесі підвищення кваліфікації та практичної діяльності, оволодіння новою інформацією для успішного застосування в конкретних умовах, тобто володіння оперативними і мобільними знаннями [2].

Згідно з цим визначенням у роботі з користувачами бібліотека пов'язує інформаційну компетентність не тільки з вміннями використовувати нові інформаційні технології, сучасні технічні засоби та методи для пошуку, отримання, обробку, подання, передачу інформації, а ще і з вміннями здійснювати аналітико-синтетичну переробку інформації, вирішувати інформаційно-пошукові завдання, використовувати бібліотеку як інформаційно-пошукову систему, тобто здійснювати інформаційну діяльність з використанням як нових, так і традиційних технологій.

З метою підвищення рівня інформаційної компетентності користувачів в НБ УПА запроваджено методика використання інформаційно-бібліографічного забезпечення навчальної і наукової діяльності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей, пошуково-дослідницької діяльності викладачів, аспірантів УПА, інформаційної підтримки діяльності викладачів та майстрів виробничого навчання ПТНЗ та ВНЗ I-II рівнів акредитації та управлінської діяльності адміністрації навчального закладу, яка стала результатом проведеної в 2012-2014 рр. науково-дослідної роботи «Системна організація інформаційно-бібліографічного

забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти» (державний реєстраційний номер 0114 U 005632). Відповідно до неї структуровано напрями системи інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти, запропоновано принципово нову систему організації інформаційно-бібліографічного забезпечення діяльності студентського, викладацького та адміністративного секторів інженерно-педагогічної освіти, розроблено алгоритм пошуку інформації для забезпечення діяльності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей, на сайті бібліотеки створено електронний навчально-довідковий ресурс з інформаційних та бібліотечно-бібліографічних знань «На допомогу інженеру-педагогу» (<http://library.uipa.edu.ua/>) з методичними рекомендаціями по використанню інформаційно-бібліографічних ресурсів галузевого спрямування.

Вважаючи необхідною частиною своєї діяльності сприяння підвищенню у користувачів культури роботи з інформацією в рамках реалізації професійно-навчальних програм, бібліотека завжди проводила цілеспрямовану роботу по формуванню інформаційної культури і підвищенню інформаційної компетентності для усіх категорій користувачів шляхом лекційних, практичних занять, консультаційної допомоги, віртуального сервісу, модернізації бібліотечного сайту, через який інформаційна культура виховується відповідними сьогоdnішнім особливостям сприйняття інформації навчальними прийомами і техніками. Веб-сайт бібліотеки УПА став основним інструментом інформаційного обслуговування. Сьогодні це і власне представництво бібліотеки і інтернет-просторі, і поліпшення традиційного бібліотечного обслуговування, і надійний засіб доступу до зовнішніх джерел інформації, що дозволяє здійснювати серйозний пошук, відбір і використання інформації.

Для самостійного опанування основ інформаційної культури на сайті академії в розділі «Дистанційна освіта» діє курс «Основи інформаційної культури», в якому представлено навчальні презентації в програмі Pover Point: Ч.

1. «Бібліотека УПА і її інформаційні ресурси» , Ч. 2 «Бібліографія як основа наукового етикету», Ч. 3 «Робота з електронними ресурсами бібліотеки», а також тестові завдання для самоперевірки знань.

Динамічні зміни в інформаційному середовищі освітньої та наукової комунікацій, віртуалізації відносин значно розширюють сьогодні традиційну номенклатуру інформаційно-бібліографічного сервісу в НБ УПА, у зв'язку з чим вектор уваги поступово зміщується від послуг для користувача, який веде пошук інформації до обслуговування користувачів, які створюють власну інформацію[1]. Пріоритетною стає бібліотечна діяльність, пов'язана з інформаційною підтримкою наукових публікацій авторів-вчених. Це, по-перше, спонукає до активізації роботи по підвищенню інформаційної компетентності користувачів певної категорії, а по-друге має суттєво сприяти збільшенню присутності наукових досягнень академічної спільноти УПА як в бібліотечно-інформаційному середовищі академії так і у глобальному науково-інформаційному просторі.

Забезпечуючи цей напрямок діяльності бібліотека здійснює :

- проведення для науковців і референтів кафедр Днів інформації, Днів бібліотеки на факультетах, семінарів з питань впливу публікаційної активності авторів-науковців на рейтинги академії у Scopus, Webometrics, визначення шляхів їх підвищення. Під час заходів активно обговорюються питання

- створення та підтримка електронного архіву (репозитарію) ELAr UPA, допомога авторам у розміщенні в ньому публікацій ;

- підтримка політики сприяння формуванню бренду вченого (в т.ч. допомога в отриманні ідентифікатора і створення профілів авторів-вчених ORCID, реєстрації і заповнення «паспорту» вченого в Google Scholar;

- активне партнерство бібліотеки з редакціями збірників наукових праць академії «Проблеми інженерно-педагогічної освіти», «Машинобудування» (реєстрація журналів та участь у загальнодержавних і регіональних корпоративних

проектах НБУ ім. В. І. Вернадського «Наукова періодика України», «Україніка наукова», у формуванні галузевої реферативної БД з психолого-педагогічної тематики ДНПБ України ім. В. Сухомлинського; реєстрація журналів в базах даних e-LIBRARY.RU та Індекс Коперникус; участь у роботі з приведення збірників наукових праць академії у відповідність до критеріїв відбору до БД Scopus і Web of Science (відредаговані і доповнені вимоги до авторів публікацій, забезпечується редагування індексів УДК, пристатейних бібліографічних списків літератури, підготовка бібліографії на латиниці (References), використовуючи стандарт Harvard referencing system Harvard style); ініціювання та участь у створенні сайту збірників наукових праць УПА на платформі OJS для загальнодержавного порталу «Наукова періодика України»;

- вимірювання впливу та видимості результатів наукових досліджень окремих вчених (створення на сайті розділу «Наукометричні показники діяльності УПА», в якому представлено «Позиції УПА в міжнародних і вітчизняних рейтингах», «Статистичні показники публікацій науковців в БД SCOPUS», «Рейтинг авторів УПА за даними БД SCOPUS», «Перелік рейтингових публікацій», «Перелік рейтингових видань, в яких опубліковані праці авторів УПА» тощо)

Крім того, з метою інформування студентів, аспірантів та професорсько-викладацького складу УПА щодо можливостей участі в міжнародних грантових програмах, програмах обміну та стажувань, навчання за кордоном започатковано інформаційну роботу «Гранти, стипендіальні програми, конкурси», яка передбачає пошук навчальних і наукових грантів, що підтримують завдання та пріоритети розвитку УПА.

Таким чином, здатність бібліотекаря бути інформаційним лідером в освітньому середовищі вищого навчального закладу забезпечує користувачам вміння зорієнтуватися у доцільності використання того чи іншого джерела

інформації, виходячи із спеціальності, теми дослідження, особистої інформаційної компетентності; дає необхідну підготовку для грамотного використання існуючих інформаційних продуктів і послуг в самостійній роботі; сприяє оволодінню інформаційними компетенціями авторам-науковцям, організовуючи підтримку їх публікаційної діяльності, спонукає розвивати можливості самостійного аналізу наданої інформації, її переробки і використання, удосконалення. Інформаційна компетентність є складовою інформаційної культури та інформаційної освіти. Формування інформаційної компетентності є умінням знаходити, розуміти, оцінювати і застосовувати інформацію в процесі вирішення особистих, соціальних та глобальних проблем. Інформаційна компетентність дозволяє людині бути успішною в сучасному інформаційному суспільстві, реалізувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності.

Список використаних джерел інформації:

1. Колесникова Т. О. Сервісні служби сучасної університетської бібліотеки: обслуговування науковців/Т. О. Колесникова // Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання. -Харків: Право, 2016.- С.192-197
2. Труханенко Г. Різні підходи до визначення поняття "Інформаційна компетентність" у сучасній літературі / Г. Труханенко // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2012. - Вип. 107(2). - С. 193-197.

ИНФОРМАЦИОННАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ БИБЛИОТЕКИ - ВАЖНАЯ ЧАСТЬ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ.

Рыбальченко Е. Н., заместитель директора научной библиотеки Украинской инженерно-педагогической академии

Аннотация: Статья посвящена вопросам повышения информационной компетентности пользователей библиотеки вузов путем осуществления информационной деятельности с использованием как новых, так и традиционных технологий.

Ключевые слова: информационная компетентность, формирование информационной компетентности, современные информационные технологии, информационное обслуживание.

INFORMATION COMPETENCE OF LIBRARY USERS - AN IMPORTANT COMPONENT OF INFORMATION CULTURE.

Rybalchenko O. M., Deputy Director of the Scientific Library of the Ukrainian Engineering Pedagogical Academy

Annotation: This article is devoted to improving information competence of university library users through information activities using both advanced and traditional technologies.

Keywords: information competence formation of information competence, modern information technology, information services.

